

Malvína Hoffmannová

36 – Tety Malvíny (sestry Gertrudy) v Mukačevě před druhou světovou válkou
archiv Malvíny Hoffmannové

37 – Mojžíš Adler, otec Malvíny, 1945
archiv Malvíny Hoffmannové
Za zásluhy v bojích byla Mojžíši Adlerovi udělena vojenská vyznamenání – medaile za chrabrost za účast v boji o Duklu a Válečný kříž.

Malvína (Malka) Hoffmannová se narodila v roce 1949 v Ústí nad Labem jako druhé dítě manželům Gertrudě a Mojžíšovi Adlerovým z Podkarpatské Rusi. Rodina Adlerova patřila v poválečné době k pilířům ústecké židovské komunity, kterou po válce znovuzakládali především právě Židé z Podkarpatské Rusi. I v době komunistického režimu se těmto rodinám dařilo udržet mnohé z židovských tradic, které v Čechách často nebyly dodržovány již v předválečné době. V roce 1968 emigrovala Malvína, tehdy absolventka střední ekonomické školy, se svým starším bratrem do Londýna. Rodičům se podařilo o něco později také vycestovat a celá rodina se pak vystěhovala do USA. Malvína večerně studovala na Queens University v New Yorku, provdala se za Josefa Hoffmanna a bydlí v Princetonu. Už čtyřicet let pracuje v zahraniční bance na Manhattanu.

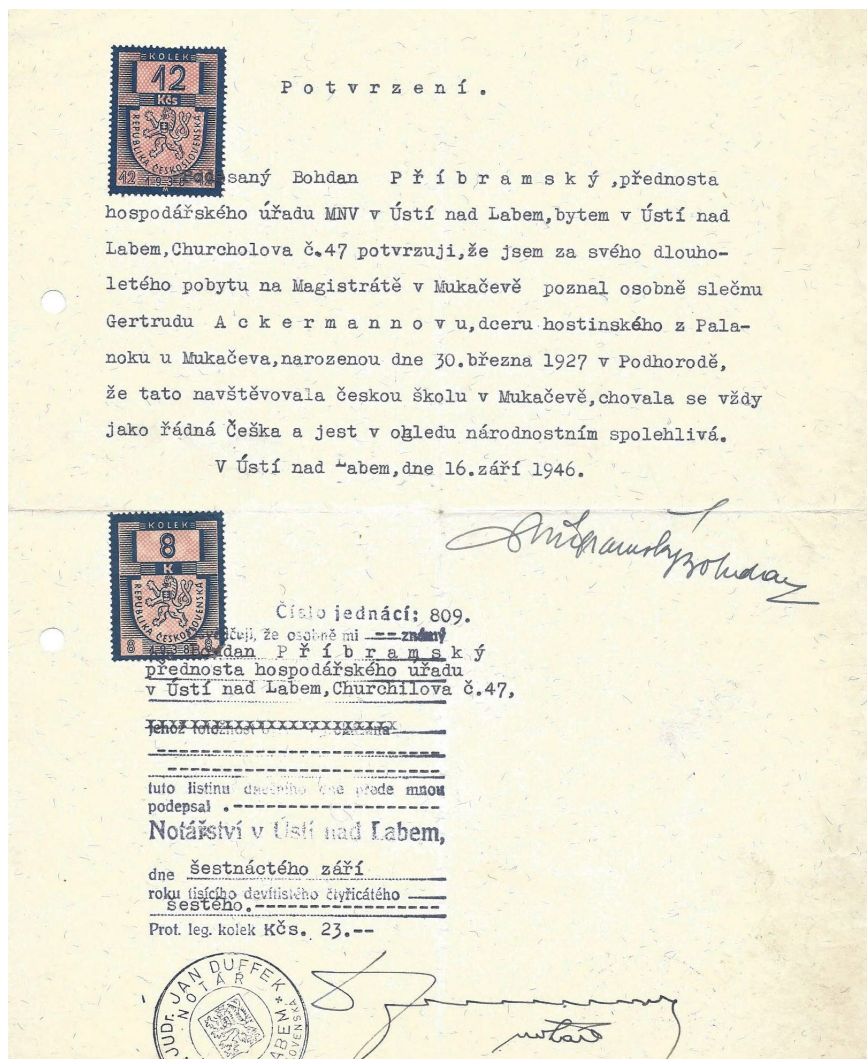
Maminka Malvíny, Gertruda (Gitl) rozená Ackermannová, se narodila v zámožné rodině v Podhorodu u Mukačeva. Spolu se svým otcem Mojžíšem a sestrou Hermínou, která již měla tři malé děti, byla Gertruda na jaře 1944 deportována do Osvětimi. Kromě ní nikdo z nich nepřežil. Její dva bratři – Solomon a Herši – nepřežili nucené práce v maďarském pracovním táboře. Nejstarší sestra Šarinka byla z Prahy deportována do Terezína a odtud do Osvětimi, kde byla zavražděna. Gertruda tedy z široké rodiny přežila válku jako jediná.

Otec Malvíny, Mojžíš (Moše) Adler, pocházel z Velatina, okres Chust, z rodiny zámožných velkostatkářů. Měl čtyři bratry a pět sester. Válku přežili tři bratři a on. Mojžíš byl odveden na nucené práce do maďarského pracovního tábora, odkud se mu podařilo uprchnout do Sovětského svazu. Zde se dobrovolně přihlásil do československého armádního sboru vedeného generálem Ludvíkem Svobodou.

Díky boji ve Svobodově armádě měl Mojžíš větší šanci získat po válce československé občanství. Přesto pro potvrzení československého občanství musel, kromě dalších dokumentů, předložit též potvrzení o národní spolehlivosti.

Jako bývalý voják získal byt v Ústí nad Labem a obchod Tabák-Kolky. V roce 1953 mu ho komunistické úřady zabavily. Začal se tak opět věnovat své původní klempířské a izolační profesi.

„Maminka se po osvobození usadila v Praze, kde je tamní rabín seznámil a oddal v roce 1946. V té době byl tatínek ještě ve vojenském závazku.“

39 – Potvrzení o národní spolehlivosti maminky, 16. září 1946

archiv Malvíny Hoffmannové

V poválečném Československu museli mnozí občané i při zcela běžných příležitostech dokazovat svou národnostní spolehlivost a oddanost Československu. Zkoumalo se, jakou řeč vyplnili při posledním předválečném sčítání lidu, do jaké školy chodili a jakým jazykem hovořili.

„Jako bývalému členu československé armády byl tatínkovi přidělen byt v Ústí nad Labem. Většinu židovských obyvatel tu tvořili bývalí členové československé zahraniční armády, kteří pocházeli z ortodoxních rodin z Podkarpatské Rusi. Uvědomili si, že si musí udržet své ortodoxní kořeny, tak založili v Ústí nad Labem židovskou náboženskou obec v Moskevské 26. Můj tatínek byl jeden z členů, kteří se podíleli na výstavbě modlitebny, společenské místnosti, kanceláře a třídy pro studium náboženských textů (cheder). Dodnes je na stěně modlitebny umístěný nápis jmen členů, kteří založili obec. Dr. Klein, Dr. Teichner, Mojžíš Adler, ...“

„Vyrůstali jsme v židovské tradici, kterou pro nás vytvořili naši rodiče, jak se dalo za tehdejších okolností. Co se týkalo košer jídla, tak jsme měli pouze košer maso, dovážené každý čtvrtek z Prahy. Někdy, když nebylo dost objednávek na posílání, tak jsem sjela rychlíkem do Prahy vyzvednout maso

40 – Maminka Malvíny s bratrem Zdeňkem

archiv Malvíny Hoffmannové

➔ Doma na cestě? >

Návrat – a odchod?, s. 289

➔ Židovské identity > Sčítání lidu, s. 109

41 – Jména zakladatelů ústecké židovské obce, mezi nimi Malvínin otec Mojžíš Adler

archiv Malvíny Hoffmannové

v řeznictví. Šochetem byl tehdy pan Tauber. [...] Pan Tauber pocházel jako moje rodiče z Podkarpatské Rusi. Doma jsme měli zvlášť mléčné a masné nádoby. To se muselo u nás přísně dodržovat. Na pesachové svátky jsme obdrželi přes obec macesy a košer víno z Maďarska. V kostele byly bohoslužby v pátek večer, v sobotu a o svátcích, tehdy byl kostel vždycky plný, obzvlášť na Jom Kippur. Taky byly bohoslužby když člen potřeboval říci kadiš. Před Jom Kippur koupil tatínek u farmáře živé slepice, se kterými jsme museli dělat speciální rituál, než nastal svátek. Na vysoké svátky všechny židovské rodiny chodily do kostela. My děti jsme si hrály, zatímco rodiče se modlili. Do hebrejské školy (cheder) chodili jenom chlapci myslím jednou týdně. Učitelem byl pan kantor Landerer, který připravil mého bratra na bar micvu. Mikve nebyla v Ústí, tak se muselo jezdit hodinu vlakem do Chomutova."

42 – Fotografie bratra Malvíny pořízená u příležitosti jeho bar micva, 1960

archiv Malvíny Hoffmannové

Obrázek nepochází přímo z oslavy.

Ta probíhala během šabatu, kdy se mezi tradičními Židy nesmí fotografovat.

43 – Fotografie Malvíny a jejího bratra Zdeněka z purimové slavnosti

archiv Malvíny Hoffmannové

Na židovské náboženské obci se pořádaly purimové a chanukové besídky a hodně jiných aktivit.

„Například každou sobotu večer vždycky jiná rodina uspořádala oslavení ukončení šábesu. Členové obce se sešli ve společenském pokoji, kde se podávalo občerstvení, a pak se besedovalo. Moc se nám to všem líbilo.“

„Maminka doma vedla židovskou kuchyň, ale také uměla uvařit výborné české knedlíky. Můj tatínek byl obzvlášť velmi pobožný. O šábesu nikdy nezapnul světlo. Nás děti, nenechal doma o šábesu zapnout radio a ani jsme nesměli jít do kina atd. Tatínek to u nás doma vedl přísně.“

„V roce 1967 jsem se zúčastnila chanukového večírku na židovské obci v Praze. Sešla se tam pražská komunita a většinou mládež z celého Československa. Hosté byli Miloš Kopecký, Waldemar Matuška, Judita Čerovská a Karel Gott, který zpíval Kol Nidre a Eli Eli. Byl to pro mne velký zážitek.“

„Naše rodina jezdila do Terezína na tryznu od doby, co si můžu pamatovat. Zájezd byl organizovaný naší obcí v Ústí nad Labem. Jezdila nás tam celá skupina vlakem. Pamatuji si, jak jsme šli pěšky z nádraží do pevnosti stromovou alejí. Byli tam přítomni členové obcí z jiných měst a z Prahy. Vzpomínám

si, jak se tam modlilo, zpěv kantora a proslov rabína. Bylo to vždy smutné.”

„Moji rodiče mluvili mezi sebou jenom židovsky¹. [...] S námi mluvili pouze česky. [...] Maminka mluvila perfektně česky, německy, švábsky², maďarsky a jidiš. Velmi si potrpěla na češtinu, ráda četla knížky v češtině. Často mluvila o prezidentovi Masarykovi a říkala: To byl náš zlatý tatíček Masaryk. Můj tatínek mluvil česky, jidiš, německy a částečně maďarsky. Nejpoohodlněji se mu mluvilo v jidiš.”

„Od malička moje nejlepší kamarádka byla z [židovské náboženské] obce. Na základní a střední ekonomické škole jsem měla taky dost nežidovských kamarádek. Nejsem si jista, zda věděly o mém židovském původu. [...] Během židovských svátků, mi rodiče nedovolili jít do školy. Sehnali mi potvrzení od lékaře, že jsem nemocná. Pro mne to byl dost nepříjemný pocit. Když byl Pesach, tak jsem ve škole na svačinu potají jedla macesy.”

„Můj tatínek nebyl v komunistické straně, poněvadž ty ideje byly proti jeho pobožnosti. Nikdy nebyl nucen, protože byl potřebný díky jeho kvalifikaci. Moje maminka také nepatřila do komunistické strany.”

„Já a můj bratr jsme [v roce 1968] odjeli do Londýna. Tatínek tam měl nějaké velmi vzdálené příbuzné, kteří byli chasidé. Byli o hodně pobožnější, než my v Ústí. Velmi je to překvapilo, kolik jsem věděla o židovských svátcích a co se smí, masné, mléčné a to všechno. U nás doma se to dodržovalo na sto procent. Já jsem tam byla půl roku a potom jsem se sešla s rodiči ve Vídni. Bylo to zrovna před Pesachem. Naši odešli legálně, tak první věc, kterou zabalili do bedny, byli hrnce a nádobí, aby měli v čem vařit to svoje jídlo. Udělali jsme si Pesach ve Vídni. Můj bratr přijel z Londýna a strávil s námi pesachové svátky a pak odjel zpátky do Londýna dokončit svá studia. Nás židovská organizace Hias poslala do Itálie. Když jsme dorazili do Ameriky, naši byli šťastní, že můžou dodržovat plnou košerní stravu a v plné míře dodržovat ortodoxní tradici. Tatínek chodil každý den dvakrát denně do kostela. Doma se také hodně modlil a studoval hebrejské knihy. A tak rodiče nadále pokračovali v pobožném životě, na který byli zvyklí z domu na Podkarpatské Rusi.”

Židovské muzeum v Praze

¹ Jidiš.

² V městečku Podhorodu žilo také německy (švábsky) mluvící obyvatelstvo. Getruda si časo hrála s dcerou jejich švábských sousedů a sama prý jednu dobu chodila do německé školy; později navštěvovala českou. Rodina uměla švábsky i kvůli četným švábským zákazníků v jejich restauraci.

44 – Malvína a Josef Hoffmannovi v Innsbrucku, 2010

archiv Malvíny Hoffmannové

45 – Fotografie ze svatby Malvíny neteře na Long Islandu, 2002

archiv Malvíny Hoffmannové

Malvína stojí ve druhé řadě, čtvrtá zleva vedle manžela. Rodiče sedí jako první a třetí zprava.